

krožečega orla. Odnehala je šele, ko je pristal na veji drevesa na nasprotnem bregu. Nam pa je tako omogočil natančno opazovanje s spektivom. Peter in Danilo sta potem doživela še nekaj krstnih srečanj. Na svoj seznam opaženih vrst sta dopisala navadnega kupčarja, velikega srakoperja, race žličarice (osem, dva samca) in čisto na koncu še velikega žagarja (par). Slednja sta nenadoma pristala na vodni gladini ravno tedaj, ko smo se že odpravljali domov. Pa še datum: 17. oktober 1997.

Veliki škurh *Numenius arquata*

Pred prazničnim 25. decembrom 1996 je po celi Evropi pritisnil mraz in posledica je bila velika selitev ptic proti jugu. Na božični dan mi je pogled na akumulacijo za HE Vrhovo jemal sapo. Vodna gladina je bila dobesedno prekrita s počivajočimi pticami. Samo rečnih in sivih galebov je bilo okoli 600. Med njimi je bilo tudi nekaj srebrnih(?). Na polju pod železniško postajo Loka pa sem opazil med počivajočimi galebi še nekaj večjega. Trenutek zatem je ptica obrnila glavo in pokazala svoj dolgi ukrivljeni kljun. Bil je veliki škurh. Iz oddaljenosti kakih 40 metrov sem ga opazoval okoli deset minut. Nato je siva vrana vznemirila galebe, ki so ob vreščanju poleteli, z njimi pa tudi veliki škurh. Nekaj dni kasneje sem izvedel, da je čudnega ptiča z ukrivljenim kljunom opazil tudi uslužbenec HE Vrhovo.

Črnoglavka *Sylvia atricapilla*

Srečanje s črnoglavko v gnezdilni sezoni ni nobena redkost in ne bi potrebovalo tega zapisa. Presenečen pa sem 4. decembra 1996 opazil dva samčka, ki sta se hranila s plodovi vinike, ki se vzpenja po steni OŠ v Sevnici, kjer poučujem. Običajno tam v odmorih med urami opazim kose, pa tudi kakšnega vrabca, ščinkavca ali celo taščico.

Skalni strnad *Emberiza cia*

Moje prvo srečanje s skalnim strnadom je bilo 28. decembra 1996 na smetišču na Hotemežu (pri Radečah) tik nad zaježitvijo HE Vrhovo. Opazil sem ga malo stran od številnih ščinkavcev, vrabcev in sinic. Potem sem v Atlasu prebral, da naj bi v teh krajih celo gnezdil. Tako sem bil spomladi bolj pozoren na to vrsto. Sledilo je srečanje s pojočim samcem na vrhu

hrasta na strmem, skalnatem pobočju Kincla nad nekdanjo železniško postajo v Radečah (19. april 1997). 11. maja 1997 sva se z Marjanom Gobcem odpravila preverit gnezdenje sokola selca na visokih in prepadnih stenah Velikega Kozja. Ko sva tako negibno vsak s svojim teleskopom oprezala za sokolom, me je Marjan opozoril na pojočega samčka na bukvi le nekaj metrov stran. Malo kasneje sva opazila oba sokolja starša, ki sta prinesla hrano za svoj zarod. Ponovno sem bil na istem mestu 8. junija. Tokrat sokola sicer nisem opazil. Najprej sem slišal črno žolno, nato pa tudi skalnega strnada, ki je prepeval na grmu dobrih deset metrov stran. Skušal sem se mu približati na razdaljo, ki bi bila primerna za posnetek, a sem hotel očitno preveč. Pa kdaj drugič.

Trstni strnad *Emberiza schoeniclus*

9. 3. 1997 je bil sončen in topel spomladanski dan. Sredi dneva sem za kratek čas obiskal akumulacijo HE Vrhovo, nato pa še prodišče pri Brezovem (med Sevnico in Blanco). Na velikem prodišču je bilo okoli deset glasnih belih pastiric. Na delu, kjer prodišče zaraščajo grmovnate vrbe, pa sem opazil črnoglavega ptiča. Pogled skozi spektiv mi je razkril samca trstnega strnada. Očitno sem se mu preveč približal, saj je odletel na bližnjo robinijo. Tedaj sem opazil še dve samici, ki sta mu sledili.

Dušan Klenovšek, NHM 25, 8290 Sevnica

Nove knjige New Books

Chris Kightley, Steve Madge in Dave Nurney (1998): Pocket Guide to the Birds of Britain and North-West Europe. Pica Press, Sussex

Knjigo, bolje knjižico, sem prejel v začetku marca, še svežo, naravnost iz tiskarne. Slo je za ljubezen na prvi pogled. V svoji ptičarski knjižnici imam kakšnih osem priročnikov za določevanje evropskih vrst in še nikoli doslej nisem tako

z lahkim srcem in brez pomislekov zamenjal starega terenskega z novim. Tudi ko sem kupil Jonssonovega ne.

Priročnik doživljam kot učinkovit protidarec Britancev, katerim so pred tem Skandinavci z Jonssonom za kar nekaj let odvzeli vodilno meso pri priročnikih za določevanje. Zadnja leta je slednji pri vseh ocenjevanjih ornitološke literature premočno vodil (glej npr.: Anonymous (1995): *The best field guides*, *Brit. Birds* 88: 190-192).

V nasprotju z vsemi dosedanjimi gre v resnici za žepni priročnik. Knjiga meri 18 x 12 x 1,8 cm, skoraj natanko toliko kot moja ornitološka beležnica. Na 300 straneh predstavlja 380 vrst.

Kljub temu da v naslovu obljublja vrste severozahodne Evrope, zelo dobro pokriva tudi slovenske potrebe, saj jugovzhodno mejo obravnavanega območja predstavljajo naslednje države: Švedska, Nemčija, Češka, Avstrija, Švica in Francija. Od slovenskih gnezdk manjka edinole črnoglavi strnad *Emberiza melanocephala*, za katerega so v preteklosti znani posamezni primeri gnezditve v Primorju. Od vrst, ki so bile doslej registrirane v Sloveniji, jih manjka 26, vendar so bile med manjkajočimi le 4 v zadnjih 50 letih opažene v Sloveniji več kot dvakrat: pritlikavi kormoran *Phalacrocorax pygmeus*, plevica *Plegadis falcinellus*, kraljevi orel *Aquila heliaca* in rožnati škorec *Sturnus roseus*.

Vrstam je namenjeno najmanj pol strani prostora, večini kar cela. Noben terenski določevalni priročnik, kar jih poznam, nima predstavljenih toliko različnih perij, saj je vsaka vrsta predstavljena s povprečno štirimi risbami. Risbe so kakovostne, nekako na nivoju Helmovih priročnikov. Pri veliki večini vrst so predstavljeni mladostni primerki, samci in samice pa celo pri vrstah, ki jih ponavadi štejemo za nedoločljive, npr. bela pastirica *Motacilla alba*, plavček *Parus caeruleus* in dlesk *Coccothraustes*.

Ob vsaki risbi je odstavek besedila, ki razlaga za določitev ključne podrobnosti. Kljub temu da je besedila več, kot je to v navadi pri določevalnih priročnikih, omenjena razporeditev napravi knjigo zelo pregledno in prav nič dolgočasno, kar

nekako živo. Resnično dobrodošla novost, ki sem je vesel posebno pri pevkah, je da so skoraj vse vrste prikazane tudi v letu. Ob risbi je vedno kupček besedila, ki opiše značilnosti leta in značilnosti ptice, ki se izrazijo med letom.

Podobne vrste so vedno predstavljene na nasprotnih straneh in vedno v istem velikostnem razmerju, tako da je primerjanje kar najlažje. Večkrat so posebej težavne vrste predstavljene na isti risbi, skupaj z odstavkom besedila, ki nas opozarja na ločevalne značilnosti.

V knjigi pogrešam kazalo z znanstvenimi imeni vrst, pa ne preveč. Na notranji strani platnic je namreč zelo pregledno slikovno kazalo s 75 morfološkimi tipi ptic. Vse so prikazane v istem velikostnem razmerju. Posebej za začetnike je takšno kazalo gotovo veliko vredno.

Razširjenost je za vsako vrsto prikazana na malem zemljevidu, ki tokrat prikazuje le SZ del Evrope. Na zemljevidih so vrisane meje držav, kar olajša razbiranje meja arealov. V spodnjem desnem kotu kart je spodobno predstavljena tudi Slovenija. Z našega gledišča sta še najmanj zanimiva status in ocena številčnosti na britanskem otočju, ki sta v posebnem polju vedno predstavljena tik nad zemljevidi razširjenosti.

Knjigo toplo priporočam vsem začetnikom, saj je na eni strani priročna, poceni (ca 3500 SIT) in nima predstavljenih preveč vrst, po drugi strani pa je prava mala določevalska mojstrovina. Verjamem pa, da je bodo zelo veseli tudi stari mački.

Priročnik ima pravzaprav le eno pomembno pomanjkljivost: ni napisan v slovenščini. Bogve, ali se ne bi splačalo te pomanjkljivosti odpraviti?

Tomaž Jančar

Lefranc N., T. Worfolk (1997): SHRIKES, a Guide to the Shrikes of the World. Pica Press, Sussex

V lanskem letu je pri znani založbi Pica Press spet izšel nov monografski priročnik, tokrat o srakoperjih.

Knjiga je klasičnega formata, podobno kot vsi dosedajšnji monografski priročniki,